

"Ήταν μεγάλη η δική μου έκπληξη, όταν αντίκρισα ένα αμφιθέατρο γεμάτο από 350 ανθρώπους αποφασισμένους να αφιερώσουν το Σάββατό τους σε μια τέτοια διαδικασία" δηλώνει ο πολιτικός επιστήμονας του Πανεπιστημίου Κρήτης Χριστόφορος Βερναρδάκης, ο οποίος συμμετείχε, όπως και πολλοί άλλοι προσκεκλημένοι από ένα μεγάλο φάσμα ειδικοτήτων και προσεγγίσεων, στην ημερίδα της 6^{ης} Δεκεμβρίου, προκειμένου να καταθέσει την ιδιαίτερη οπτική του στο θέμα των νέων εργασιακών σχέσεων.

"Ομολογώ ότι οι όλες μου οι παραστάσεις από τα συνέδρια της οργανωμένης επιστημονικής κοινότητας αφορούν σύνολα των 40 – 50 ανθρώπων. Και όμως: έβλεπες εδώ μαζικά έναν άλλο κόσμο, ο οποίος συναντά το κοινωνικό πρόβλημα μέσα από την ιδιαιτερότητα της δικής του επαγγελματικής ενασχόλησης, που είναι η ψυχοθεραπεία. Φαντάζομαι κάτι τέτοιο προκύπτει αντικειμενικά από τα όσα διαμείβονται στις ομάδες και τις ατομικές συνεδρίες, αφού έχουμε ολοένα και περισσότερο στροφή των νέων ανθρώπων στην ψυχολογική υποστήριξη. Ανθρώπων που προφανώς φέρνουν μαζί τους τις ιδιαίτερα σκληρές συνθήκες που έχουν επικρατήσει στις εργασιακές σχέσεις, σε ό,τι αφορά τα ωράρια, τις αμοιβές, την επισφάλεια κτλ. – ιδίως στον ιδιωτικό τομέα".

"Είναι ενδιαφέρον " συνεχίζει ο Χριστόφορος Βερναρδάκης *"το ότι το γεγονός αυτό αναγκάζει έναν επιστημονικό κλάδο να αναμετρηθεί με τα κοινωνικά δεδομένα - και το κάνει αυτό όχι στρεφόμενος σε τεχνοκράτες, αλλά κυρίως σε ανθρώπους με εναλλακτική ως επί το πλείστον οπτική. Συναντά δε σε αυτή του την προσπάθεια ένα κοινό πολύ θερμό, στο οποίο, αξίζει να σημειωθεί, πλειοψηφούν οι γυναίκες".*

"Χωρίς να είναι ακτιβιστές, χωρίς να ανήκουν σε πολιτικές οργανώσεις, υπακούοντας απλώς στις δικές τους νόρμες και τη δική τους εμπειρία, έτσι όπως έρχονται αντιμέτωποι καθημερινά με το ψυχοκοινωνικό στρες των πελατών τους, οι ψυχοθεραπευτές φαίνεται ότι αναπτύσσουν έναν κριτικό προβληματισμό, ο οποίος στη μεν κοινωνία προκύπτει από πολλές μεριές, στον δε δημόσιο λόγο απουσιάζει παντελώς. Γίνονται μέτοχοι μιας πραγματικότητας η οποία για το τηλεοπτικό προϊόν μοιάζει σαν να μην υπάρχει καν.

Αυτό τους καθιστά σταδιακά, όπως διαπιστώνω από συζητήσεις μου, λιγότερο ευάλωτους στην καθεστωτική λογική. Α.χ. τις προάλλες, μιλούσα με μια γνωστή μου ψυχίατρο, της οποίας δεν γνώριζα καν τις πολιτικές πεποιθήσεις και με ξάφνιασαν οι παρατηρήσεις της για το ότι οι καταστροφές ήταν στοχοποιημένες και όχι τυχαίοι βανδαλισμοί, όπως ακούμε.

Σε σχέση με τα ίδια τα επεισόδια, αυτό που κυρίως συγκρατεί ο Χριστόφορος Βερναρδάκης έχει να κάνει με την πανελλαδική εξάπλωσή τους. "Είναι εντυπωσιακό να βλέπεις τέτοια κατεξοχήν μητροπολιτικά φαινόμενα σε μικρές πόλεις, όπου, κατά τεκμήριο, η ζωή είναι πιο εύκολη σε σχέση με τα μεγάλα αστικά κέντρα. Και όπου, επιπλέον, οι πάντες γνωρίζουν σχεδόν τους πάντες. Είναι προφανές ότι μας έχουν διαφύγει πολλά σε σχέση με τις πιέσεις που συσσωρεύονται στην ελληνική κοινωνία – χωρίς πια να εξαιρείται ούτε η επαρχία".

Το κράτος έδειξε από ένα σημείο και μετά να επαφίεται για την εκτόνωση των ταραχών στην... κατασταλτική δύναμη που ονομάζεται "Ελληνίδα μητέρα". Που όμως δεν παρενέβη. "Δεν θέλησε ή δεν μπόρεσε να παρέμβει. Και αυτό είναι χαρακτηριστικό. Θα έλεγα ότι έχει διαρραγεί το "κοινωνικό συμβόλαιο" της ελληνικής

οικογένειας. Ας σκεφτούμε: τι παρέχει και τι υπόσχεται σήμερα η ελληνική οικογένεια στα μέλη της; Κάθε πότε βλέπουν τα παιδιά τους γονείς που πρέπει να κάνουν δυο και τρεις δουλειές; Τι χαρτζιλίκι μπορούν πια να τους δίνουν και τι μπορεί πια ένα παιδί να κάνει με αυτό;"

Στο ασαφές μέλλον βρίσκεται η πηγή της νεανικής οργής ή μήπως σε όσα διαδραματίζονται στο παρόν; "Το μέλλον είναι ήδη παρόν. Πουθενά δεν βλέπεις κάποιον νέο να θέλει να παρατείνει τη φοιτητική ζωή. Το άγχος όλων είναι να τελειώσουν το συντομότερο και να μπουν στην αγορά εργασίας. Μία οικογένεια που ζει μόνο από δύο μισθούς, δεν μπορεί να εξασφαλίσει στο παιδί της που σπουδάζει περισσότερα από 800 ευρώ μηνιαίως – και μετά βίας. Αναπόφευκτα, ολόένα και μεγαλύτερος αριθμός φοιτητών απασχολείται ήδη, εννοείται σε συνθήκες "μαύρης εργασίας". Πέραστε από το Ρέθυμνο ή οποιαδήποτε άλλη αντίστοιχη πόλη να δείτε πώς ολόκληροι τομείς της τοπικής οικονομίας (ξενοδοχεία, εστιατόρια κτλ.) στηρίζονται στην υποαμειβόμενη, ανασφάλιστη και προσωρινή φοιτητική εργασία. Οι νέοι είναι σήμερα οι καινούργιοι "μετανάστες".